

अधन *a.* [न. व.] 1 Without wealth, poor. -2 Not entitled or competent to possess independent property (in law); भाय्यं पुत्रश्च दासश्च वय एवाधनाः स्मृताः। यत्ने समधिगच्छेति यस्य ते तस्य तद्धनम् ॥ Ms. 8. 416.

अधन्य *a.* Unhappy, wretched, miserable; हेतुं धिङ् मामधन्यं U. 1. 42.

अधम *a.* [अन्-अम; अवतेः अमः, वस्य पक्षे धः Up. 5. 54] The lowest, vilest, meanest; very bad, or low, or vile (in quality, worth, position &c.) (opp. उत्तम); अधममध्यमोत्तमाः or उत्तमाधममध्यमाः &c.; oft. at the end of comp.; नरः, द्विजः; चांडालश्चाधमो नृणां Ms. 10.12 lowest in position; अधमः the vilest of the vile, the meanest wretch. -मः 1 An unblushing sensualist (भयदयालज्जाशून्यः कामक्रीडाविषये कर्तव्याकर्तव्याविचारकः Sabda K.); वार्पां स्नातुमिती गतासि न पुनस्तस्याधमस्यातिकं K. P. 1. -2 A sort of योग or conjunction of planets (नृणां विचक्षणानादिषु अधमत्वसूचकः रविचंद्रयोः स्थितिर्विशेषरूपो योगभेदः Tv.). -मा A bad mistress (हितकारिप्रियतमेऽहितकारिणी). [cf. L. infimus]. -Comp. -अंगं [कर्म.] the foot (opp. उत्तमंग). -अर्धे [कर्म.] the lower half of the body (below the navel). -अर्ध्या *a.* [अधमार्धे भवः] connected with the lower part. -आचार *a.* [व.] of the vilest conduct. (-रः) (कर्म०) the meanest conduct. -कणः, -कणिकः [अधमः अधमावस्थां प्रातः कणेन, ततः ठन्] a debtor (opp. उत्तमर्गः) (lit. reduced to a low position by his incurring debt). -भूतः-भूतकः [कर्म.] a porter, groom, a servant of the lowest class, one of the 3 kinds of servants; उत्तमस्त्वयुधीयोत्र मध्यमस्तु कुधीवलः। अधमो भारवाही स्यादित्येवं विविधो भूतः॥

अधर *a.* [न प्रियते; ध-अच्, न. त.] 1 Lower (opp. उत्तर), (lit. not held up); tending downwards; under, nether, downward; वासः under garment Ki. 4. 38; cf. *अधर Si. 1. 6; *ओष्ठ lower or nether lip, see below. (In this sense अधर partakes of the character of a pronoun). -2 Low, mean, vile; *उत्तरं See below; lower in quality, inferior. -3 Silenced, worsted, not able to speak; See हीन, हीनवादिन्. -4 Previous, preceding; as in अधरेद्युः, q. v. -रः The nether (or sometimes the upper) lip; a lip in general; *पञ्च Ku. 5. 27 leaf-like lower lip;

विबाधरालक्तकः M. 3. 5; पक्षविबाधरोष्ठी Me. 82; पिबसि रतिसर्वस्वमधरं S. 1. 24; 1. 21, 3. 24; cf. अधरं खलु विबनामकं फलमाभ्यामिति भव्यमन्वयम् । लभतेऽधरविबन्धन्यदः पदमस्या रदनच्छदे वदत् ॥ N. 2. 24. -रा The nadir; (अधोदिक्) or the southern direction. -रं 1 The lower part (of the body); पृष्ठवंशाधरे त्रिकं Ak. -2 Pudendum Muliebre (also m.). -3 Address, speech (opp. उत्तर); statement, sometimes used for reply also. -Comp. -उत्तर *a.* 1. higher and lower, inferior and superior, worse and better; राज्ञः समक्षमेवावयोः व्यक्तित्वं विष्यति M. 1; व्यत्यये कर्मणां साम्यं पूर्ववच्चाधरोत्तरं Y. 1. 96. 2. former; prior and later; sooner and later; यच्चाधरोत्तरनयान् विगीतान्नावबुध्यते Ms. 8. 53. 3. in a contrary way, topsy-turvy, upside down (the natural order of things being inverted); भूतं भवद्विरधरोत्तरं S. 5 you have (certainly) learnt in a contrary way, i. e. to consider good as bad and vice versa; (it might perhaps also mean "have you, i. e. the members of the King's court, heard this mean or base reply (अधरं च तदुत्तरं); (यदि न प्रणयेद्राजा दंडं) स्वाम्यं च न स्यात्कस्मिंश्चित् प्रवर्तेताधरोत्तरं Ms. 7. 21 (अधरं = शूद्रादि, उत्तरं = प्रधानं); अधर्मेण जितो धर्मः प्रवृत्तमधरोत्तरं Mb. 4. nearer and further. 5. question and answer. -ओष्ठः the lower lip; अंगुलिसंवृतं S. 3. 25; Me. 82. (-ष्ठं) the lower and upper lip. -कंठः the lower part of the neck. -कायः [अधरं कायस्य] the lower part of the body. -पानं kissing, lit. drinking the lower lip. -मधु, -अमृतं the nectar of the lips. -स्वस्तिकं the nadir.

अधरीकु 8 U., अधस्यति Den. P. To surpass, excel, beat down, worst; शोकं किंचिदधरीकुत्य Dk. 6 lessening, forgetting; to defeat, vanquish; भवता धीरतयाऽधरीकृतः Ki. 2. 40, 6. 21; चरितैर्मुनीनधरयत्र युचिभिः Ki. 6. 24 excelling; अधरीकृतसर्वस्वेन अपत्यग्रेष्णा K. 25.

अधरीभू 1 P. To be worsted (in a lawsuit); to be invalidated Y. 2. 17.

अधरीण *a.* [अधरे भवः अधर-ण] 1 Lower. -2 Traduced, vilified, reproached; अधरीणः परिणस्यते A R. 1.

अधरेद्युः *ind.* [अधरे दिने; अधर-एद्युस्] 1 On a previous day. -2 The day before yesterday; the other day.

अधरस्मात्, -रतः, -स्तात्, -रात्, -तात्, -रेण

ind. Below, beneath, in the lower regions.

अधरांच *a.* [अधरां दक्षिणां दिशं अंचति क्तिप्] Southward; tending downwards, to the nadir or lower region; tending to the south. -ची the southern direction. -कु *ind.* Beneath.

अधराचीन-च्य *a.* [अधराचि भवः; अधराच्य ख यत् वा] Tending downwards; situated in the region below; being downwards.

अधर्मः [न. त.] 1 Unrighteousness, irreligion, impiousness, wickedness, injustice; इदं Ms. 8. 127 unjust punishment; अधर्मेण unjustly, in an improper way; यच्चाधर्मेण पृच्छति Ms. 2. 111; an unjust act; a guilty or wicked deed; sin; चारिन् committing unjust or unrighteous deeds; so आत्मन् of an irreligious spirit; तदा कथं भीरुः S. 5; मयि full of wickedness or sin; for definitions &c. of धर्म and अधर्म See Tarka K. P. 19. (धर्म and अधर्म are two of the 24 qualities mentioned in Nyāya, and they pertain only to the soul. They are the peculiar causes of pleasure and pain respectively. They are imperceptible, but inferred from reasoning and from transmigration.) -2 N. of a Prajāpati or of an attendant of the sun. -र्मा Unrighteousness personified. -र्मे Devoid of attributes, an epithet of ब्रह्मन्. -Comp. -अस्तिकायः the category of अधर्म, See अस्तिकाय.

अधर्मिन् *a.* Impious, wicked.

अधर्म्य-*a.* 1 Wicked, impious. -2 Illegal, unlawful; पंचानां तु त्रयो धर्म्या द्वावधर्म्यौ स्मृताविह Ms. 3. 25.

अधवा [अविद्यमानो धवो भर्ता यस्याः] A widow.

अधस्, अधः *ind.* [अधर-असि, अध-रशब्दस्थाने अध आदेशः P. V. 3. 39.] 1 Below, down; पतत्यधो धाम विसारि सर्वतः Si. 1. 2; in the lower region, to the infernal regions or hell; व्यसन्यधोऽधो ब्रजति स्वर्गात्यव्यसनी मृतः Ms. 7. 53. (According to the context अधः may have the sense of the nominative, *अकुशः &c.; ablative, अधो वृक्षात् पतति; or locative, अधो गृहे शेते). -2 Beneath, under, used like a preposition with gen.; तरुणां S. 1. 14; rarely with abl. also; बाह्वित्यं तु ततोऽप्यधः Hemachandra; (when repeated) lower and lower,